

Protocol Kindermishandeling & grensoverschrijdend gedrag

Kinderdagverblijf Junglehoek

Leharstraat 113
5011 KB Tilburg

Datum versie: 27-10-2025

Inhoud

Inleiding.....	1
1. Doelstelling en uitgangspunten (uitleg routes).....	2
1.1 Doel van dit protocol	2
1.2 Uitgangspunten	2
1.3. Vierogenprincipe	3
1.4. Evaluatie en actualisatie	3
1.5. Koppeling met andere beleidsplannen en protocollen.....	3
1.6. Definities.....	4
2. Wettelijk kader.....	4
2.1 Specifieke vormen van kindermishandeling: eengerelateerd geweld	4
3. Verantwoordelijkheden	5
3.1 De houder en contactgegevens	5
3.2 De aandachtsfunctionaris en contactgegevens	5
3.3 De pedagogisch medewerker	6
3.4 Stagiaires en vrijwilligers.....	6
4. Route 1: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (thuisituatie ouders/verzorgers)	6
De meldcode stap voor stap	6
Stap 1: Het in kaart brengen van signalen	7
Stap 2: Collegiale consultatie.....	7
Stap 3: Gesprek met ouders	7
Stap 4: Wegen van het risico: afwegingskader toepassen	8
Stap 5: Beslissen om te melden of zelf hulp te organiseren	8
Het stappenplan in beeld	9
Hoe verloopt de meldcode in de praktijk?	9
5. Route 2: Vermoedens van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag door medewerkers, stagiaires, vrijwilligers of de houder (MOA-plicht)	11
5.1 Signalen van onveilig gedrag binnen de organisatie	11
5.2 Wettelijke plichten en verantwoordelijkheden (MOA)	12
5.3 Stappenplan bij vermoeden van een gewelds- of zedendelict	12
Stap 1A: Signaleren en documenteren	12
Stap 1B: Melding intern	13
Stap 2: Overleg met de vertrouwensinspecteur	13
Stap 3: Melden bij GGD	14
Stap 4: Aangifte bij politie een aanvullende maatregelen	14
Stap 5: Handelen naar aanleiding van het politieonderzoek	15

Stap 6: Nazorg, communicatie en evaluatie	15
5.4 Preventieve maatregelen.....	15
6. Route 3: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen.....	16
6.1 Signaleren	16
6.2 Direct ingrijpen	16
6.3 Bespreken en vastleggen	16
6.4 Overleg met externen.....	16
6.5 Communicatie met ouders	16
6.6 Signaallijst.....	16
7. Afspraken over dossiervorming en privacy	17
7.1 Wat wordt vastgelegd.....	17
7.2 Wie toegang heeft	18
7.3 Bewaartermijnen	18
7.4 Inzage door ouders	18
7.5 Vertrouwelijkheid en geheimhoudingsplicht	18
8. Samenwerking en gesprekken met ouders/verzorgers en kinderen.....	18
Gesprekken met ouders en kinderen	19
Het gesprek met het kind	19
9. Scholing en deskundigheid van medewerkers	20
10. Preventie in het dagelijks pedagogisch handelen	20
11. Klachten en geschillen	21
Termijnen klachtenafhandeling	22
Bijlage 1: Gespreksverslag ouders	23
Bijlage 2: Observatielijst	25
Bijlage 3: Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen	28
3.1. Psychosociale signalen.....	28
3.2. Medische signalen	29
1.3. Kenmerken ouders/gezin.....	30
3.4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik	30
3.5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld	31
3.6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP).....	31
3.7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind.....	32
3.8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen	32
3.9. Kinderpornografie	33
Bijlage 4. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen	34

4.1. Psychosociale signalen.....	34
4.2. Medische signalen	35
4.3. Kenmerken ouders / gezin	36
4.4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik.....	36
4.5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld	37
4.6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP).....	37
4.7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind.....	38
4.8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen	38
4.9. Kinderpornografie	39
Bijlage 5: Hulpmiddel signaleren van mogelijk grensoverschrijdend gedrag of geweld door een collega	40
5.1. Ongewenste omgangsvormen	40
5.2. Signalen van mogelijk seksueel misbruik door een collega	41
Bijlage 6: Social kaart, belangrijke telefoonnummers en instanties.....	42
Intern contact bij Kinderdagverblijf Junglehoek	42
Externe contacten	42

Inleiding

Kinderen hebben recht op een veilige en gezonde omgeving waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Kinderdagverblijf Junglehoek biedt deze omgeving door te zorgen voor emotionele veiligheid, respectvolle omgang en professionele begeleiding. Toch kan het voorkomen dat een kind te maken krijgt met kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag: thuis, binnen de opvang of in contact met anderen.

Om zorgvuldig te handelen bij signalen van onveiligheid, werkt Kinderdagverblijf Junglehoek met dit protocol. Dit is gebaseerd op:

- de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling,
- de verplichte afwegingskaders,
- en de meld-, overleg- en aangifteplicht bij (vermoedens van) een gewelds- of zedendelict door een medewerker.

In dit protocol beschrijven we:

- hoe we signalen van mishandeling of grensoverschrijdend gedrag herkennen;
- welke stappen we zetten bij vermoedens;
- wie welke verantwoordelijkheden heeft;
- hoe we samenwerken met externe partijen, zoals Veilig Thuis;
- en hoe we handelen bij incidenten binnen de organisatie.

Iedere medewerker speelt hierin een belangrijke rol. Door alert te zijn, open te durven spreken en professioneel te handelen dragen we samen bij aan een veilige omgeving voor ieder kind. Dit protocol is bedoeld als houvast, als leidraad in lastige situaties en als middel om voortdurend bewust te blijven van onze verantwoordelijkheid.

1. Doelstelling en uitgangspunten (uitleg routes)

Bij Junglehoek werken we volgens het landelijke brancheprotocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag. Dat protocol maakt onderscheid tussen drie routes.

De eerste route (route 1, hoofdstuk 4) gaat over signalen van onveiligheid of mishandeling in de thuissituatie. Als er zorgen zijn over ouders of verzorgers, gebruiken we de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De tweede route (route 2, hoofdstuk 5 en 6) gaat over vermoedens van grensoverschrijdend gedrag of een gewelds- of zedendelict door een medewerker, stagiaire, vrijwilliger of de houder. Dit noemen we de MOA-plicht: de meldings-, overleg- en aangifteplicht.

De derde route (route 3, hoofdstuk 7) gaat over seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen op de locatie. Ook hiervoor gelden duidelijke stappen die we volgen om kinderen te beschermen en situaties zorgvuldig op te pakken.

1.1 Doel van dit protocol

Het doel van dit protocol is om medewerkers van Kinderdagverblijf Junglehoek handvatten te bieden om:

- signalen van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag te herkennen;
- volgens vaste stappen te handelen bij vermoedens;
- zorgvuldig te overleggen, melden en samenwerken met externe instanties;
- de veiligheid van kinderen te waarborgen, zowel binnen als buiten de opvang.
- duidelijk onderscheid te maken tussen het gebruik van de **meldcode** (bij signalen in de thuissituatie) en de **MOA-plicht** (bij vermoedens richting medewerkers of de houder).

Door gebruik te maken van de meldcode, de MOA en dit protocol waarborgen we dat kinderen beschermd worden tegen onveiligheid, verwaarlozing en geweld.

1.2 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten vormen de basis voor het handelen binnen Junglehoek:

- **Kind centraal**
Alle beslissingen en stappen worden genomen in het belang van het kind. Veiligheid gaat altijd vóór andere belangen. Wanneer een medewerker direct getuige is van mishandeling of grensoverschrijdend gedrag, grijpt hij/zij onmiddellijk in om het kind te beschermen en de situatie te stoppen.
- **Wettelijke verplichtingen**
Junglehoek handelt altijd volgens de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en de MOA-plicht bij vermoedens richting medewerkers of houder.
- **Verantwoordelijkheid van iedereen**
Alle medewerkers (inclusief stagiaires, invalkrachten en vrijwilligers) zijn verantwoordelijk voor signaleren en melden van zorgen.

- **Onafhankelijke routes**
Medewerkers kunnen altijd rechtstreeks terecht bij de vertrouwensinspecteur, Veilig Thuis, GGD of politie als zij dat nodig vinden.
- **Zorgvuldige vastlegging**
Gesprekken, signalen en besluiten worden altijd feitelijk en zorgvuldig vastgelegd in het dossier.
- **Transparantie naar ouders, met bescherming van derden**
Ouders hebben recht op inzage in gegevens over hun kind; informatie over derden (zoals melders) wordt afgeschermd.

1.3. Vierogenprincipe

Bij Junglehoek werken we volgens het vierogenprincipe: er is altijd iemand die kan meekijken of meeluisteren bij de zorg voor kinderen. Zo zorgen we voor een veilige en open omgeving. In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld dat er goede zichtlijnen zijn, meerdere volwassenen aanwezig zijn en dat we hulpmiddelen zoals babyfoons gebruiken. De volledige uitwerking staat beschreven in het **Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid**. In ons Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid staat ook beschreven hoe wij de achterwachting organiseren, zodat er altijd een tweede volwassene beschikbaar is wanneer dat nodig is.

1.4. Evaluatie en actualisatie

Dit protocol is een levend document en wordt minimaal één keer per jaar besproken en geëvalueerd met het team en de oudercommissie. Daarbij kijken we of het protocol nog actueel en werkbaar is en of er verbeteringen nodig zijn. Waar nodig wordt de tekst aangepast.

Ook tussentijds kan het protocol worden geactualiseerd als er nieuwe wetgeving, richtlijnen of ervaringen uit de praktijk zijn.

Ouders worden geïnformeerd over belangrijke wijzigingen en de oudercommissie wordt actief betrokken bij de evaluatie.

Daarnaast trainen we onze medewerkers actief in het signaleren van onveiligheid en het toepassen van dit protocol. Het protocol wordt regelmatig doorgenomen in teamoverleggen en kan ook worden getoetst, zodat we zeker weten dat alle medewerkers weten hoe zij moeten handelen bij vermoedens of signalen.

1.5. Koppeling met andere beleidsplannen en protocollen

Dit protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag maakt onderdeel uit van het bredere beleidskader van Kinderdagverblijf Junglehoek. Het sluit direct aan op:

- het **Veiligheids- en Gezondheidsbeleid**, waarin afspraken staan over o.a. het vierogenprincipe, achterwachting, EHBO en medische handelingen, hygiëne en gezondheid;
- het **Pedagogisch Beleidsplan**, waarin de uitgangspunten voor dagelijkse omgang, veiligheid en respectvolle communicatie zijn vastgelegd;

- de Klachtenregeling en de toegang tot de Geschillencommissie Kinderopvang in het **informatieboekje**, waar ouders terecht kunnen bij vragen of klachten.

Iedereen die bij ons op de locatie werkt of regelmatig aanwezig is, staat ingeschreven in het Personenregister Kinderopvang en heeft een geldige VOG. Zo weten we zeker dat iedereen betrouwbaar is en ook continu wordt gescreend. Bij indiensttreding controleren we dit zorgvuldig en leggen we het vast in het personeelsdossier.

1.6. Definities

Kindermishandeling wil zeggen: elke vorm van interactie (fysiek, psychisch of seksueel) die bedreigend of gewelddadig is voor een minderjarige. Dit gedrag wordt gepleegd door ouders of andere personen tot wie het kind in afhankelijkheid staat, en kan actief of passief plaatsvinden. Het resultaat is (de dreiging van) ernstige schade bij het kind in de vorm van lichamelijk of psychisch letsel. Kenmerkende gevolgen zijn onder meer angst, onmacht, isolement en loyaliteitsconflicten. Huiselijk geweld is geweld gepleegd door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer. Dit omvat lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet met vernieling van goederen). Als kinderen getuige zijn van huiselijk geweld, beschouwen we dat als kindermishandeling; de aanpak is dan hetzelfde als bij andere vormen van kindermishandeling.

2. Wettelijk kader

Kinderdagverblijf Junglehoek is wettelijk verplicht om te werken met de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Deze meldcode helpt medewerkers om zorgvuldig te handelen als zij zich zorgen maken over een kind.

Daarnaast zijn er sinds 2019 twee extra verplichtingen bijgekomen:

- Het gebruik van een afwegingskader in stap 4 van de meldcode. Hiermee bepalen medewerkers of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.
- Een meld-, overleg- en aangifteplicht (MOA) voor houders bij een vermoeden van een gewelds- of zedenmisdrijf door een medewerker.

Deze verplichtingen zijn vastgelegd in:

- De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- De Wet kinderopvang

Als organisatie zijn we dus verplicht om te handelen bij signalen van onveiligheid. We verwachten ook van al onze medewerkers dat zij deze verantwoordelijkheid serieus nemen.

2.1 Specifieke vormen van kindermishandeling: eengerelateerd geweld

In uitzonderlijke gevallen kunnen er signalen zijn van eengerelateerd geweld, meisjesbesnijdenis (VGV), huwelijksdwang of achterlating in het buitenland. Deze vormen van geweld vragen om gespecialiseerde kennis en een versnelde aanpak. Raadpleeg bij deze signalen direct Veilig Thuis of een deskundige (zoals de vertrouwensinspecteur). Bij acuut gevaar wordt onmiddellijk de politie ingeschakeld. Junglehoek benadrukt dat ook deze vormen onder de meldcode vallen en met de

grootst mogelijke zorgvuldigheid worden behandeld. Hoewel deze vormen meestal niet direct van toepassing zijn op kinderen in de leeftijd 0–4 jaar, kunnen er wel signalen zijn binnen het gezin.

3. Verantwoordelijkheden

Binnen Kinderdagverblijf Junglehoek heeft iedere medewerker een rol in het signaleren en bespreekbaar maken van zorgen over kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag. We verwachten dat medewerkers alert zijn op signalen, zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheden en altijd handelen in het belang van het kind. Tegelijk zorgen we ervoor dat niemand er alleen voor staat: het is juist belangrijk dat zorgen worden gedeeld, besproken en opgepakt binnen het team.

3.1 De houder en contactgegevens

De houder (eigenaar) is eindverantwoordelijk voor het handelen bij signalen van kindermishandeling en het naleven van dit protocol. De houder van Kinderdagverblijf Junglehoek is Roger Vermeer en is bereikbaar via telefoonnummer 06-53648958.

De locatiemanager is Saviera Plato en is bereikbaar via telefoonnummer 06-45164991 en ondersteunt de houder bij de uitvoering van dit protocol.

De houder (en waar nodig met ondersteuning van de locatiemanager):

- Ziet toe op een veilige meldcultuur waarin medewerkers hun zorgen durven uitspreken.
- Stelt een aandachtsfunctionaris aan en ondersteunt deze in de uitvoering van zijn of haar taak.
- Zorgt voor scholing van medewerkers rondom de meldcode en het signaleren van mishandeling.
- Houdt het protocol actueel en bespreekt dit regelmatig met het team.
- Ziet erop toe dat signalen en meldingen zorgvuldig worden vastgelegd en opgevolgd.
- Neemt contact op met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs bij een vermoeden van een gewelds- of zedendelict binnen de organisatie.
- Doet, indien van toepassing, aangifte bij de politie.

3.2 De aandachtsfunctionaris en contactgegevens

De aandachtsfunctionaris is binnen Junglehoek het aanspreekpunt voor medewerkers bij vragen of zorgen over kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag. Deze functionaris heeft extra kennis van de meldcode en begeleidt het team bij het zorgvuldig toepassen ervan.

De aandachtsfunctionaris:

- Wordt door de houder aangesteld en krijgt voldoende tijd en ruimte om de functie uit te voeren.
- Ondersteunt collega's bij het signaleren van mishandeling en het volgen van de juiste stappen.
- Voert overleg met externe instanties, zoals Veilig Thuis, indien nodig.
- Draagt zorg voor een goede dossiervorming rondom signalen en meldingen.
- Houdt zich op de hoogte van actuele wet- en regelgeving en volgt bijscholing waar nodig.

- Stimuleert het team om signalen bespreekbaar te maken.

De aandachtsfunctionaris van Kinderdagverblijf Junglehoek is **Kelly van der Schoot** en is bereikbaar via telefoonnummer **06-38272497**.

3.3 De pedagogisch medewerker

Pedagogisch medewerkers staan het dichtst bij de kinderen en zijn daardoor vaak als eerste in staat om signalen op te merken. Zij hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het herkennen van mogelijke signalen van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag.

De pedagogisch medewerker:

- Signaleert opvallend gedrag en maakt dit bespreekbaar met collega's of de aandachtsfunctionaris.
- Volgt de vijf stappen van de meldcode zorgvuldig.
- Bespreekt zorgen met ouders, tenzij dit de veiligheid van het kind in gevaar brengt.
- Legt observaties, gesprekken en gemaakte afspraken vast in het kind dossier.
- Neemt deel aan (verplichte) scholing over het herkennen en bespreekbaar maken van signalen.

3.4 Stagiaires en vrijwilligers

Ook stagiaires en vrijwilligers kunnen signalen opvangen. Zij nemen deze altijd serieus en melden hun zorgen bij hun werkbegeleider of de aandachtsfunctionaris. Zij:

- Handelen niet zelfstandig, maar overleggen altijd met een vaste medewerker.
- Krijgen bij aanvang van hun stage of vrijwilligerswerk uitleg over dit protocol.

4. Route 1: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (thuissituatie ouders/verzorgers)

Bij zorgen of signalen over onveiligheid in de thuissituatie van een kind volgen we de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Deze meldcode bestaat uit vijf vaste stappen. Junglehoek gebruikt hierbij het landelijke afwegingskader om zorgvuldig te besluiten of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is.

De meldcode geldt voor alle medewerkers binnen Junglehoek, dus ook voor stagiaires, invalkrachten en vrijwilligers. Zij overleggen altijd met een vaste medewerker of de aandachtsfunctionaris. De houder neemt, na consultatie, het besluit of een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan.

De meldcode stap voor stap

Bij Kinderdagverblijf Junglehoek gebruiken we de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling bij signalen van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag. Deze meldcode bestaat uit vijf vaste stappen. Door deze stappen zorgvuldig te volgen, zorgen we voor een veilige aanpak die recht doet aan het kind én aan ouders.

De meldcode geldt voor alle medewerkers binnen Junglehoek, dus ook voor stagiaires, invalkrachten en vrijwilligers. Zij overleggen altijd met een vaste medewerker of de aandachtsfunctionaris.

Stap 1: Het in kaart brengen van signalen

Als je iets ziet of merkt bij een kind dat jou zorgen baart, dan breng je dit zo objectief mogelijk in kaart. Denk hierbij aan:

- lichamelijke signalen (blauwe plekken, vermoeidheid, ondergewicht);
- emotionele signalen (angst, somberheid, teruggetrokken gedrag);
- gedragsveranderingen (plots agressief of juist passief gedrag);
- opvallende opmerkingen van het kind of ouders;
- zorgen om de thuissituatie of bij contactmomenten met ouders.

Wat doe je als medewerker:

- Noteer de signalen feitelijk en zonder interpretatie.
- Let op patronen of herhaling.
- Meld je observatie bij de aandachtsfunctionaris.

Gebruik de observatielijst in de bijlage van dit protocol.

Stap 2: Collegiale consultatie

Je bespreekt je zorgen met de aandachtsfunctionaris of een collega. Samen bekijken jullie of de signalen reden geven tot het doorlopen van de volgende stappen van de meldcode.

Wat bespreek je:

- Wat heb je gezien of gehoord?
- Hoe lang speelt het al?
- Zijn er eerdere zorgen geweest?
- Zijn er mogelijke verklaringen?

De aandachtsfunctionaris kan in overleg met jou besluiten om ook een adviesgesprek met Veilig Thuis aan te vragen. Dit kan anoniem.

Stap 3: Gesprek met ouders

In principe wordt bij zorgen altijd het gesprek met ouders aangegaan, tenzij dit de veiligheid van het kind in gevaar brengt. In dat geval kan dit worden uitgesteld of overgeslagen. De beslissing hierover wordt altijd genomen in overleg met de aandachtsfunctionaris.

In het gesprek bespreek je:

- De observaties en zorgen (feitelijk en zonder oordeel).
- Of de ouders de signalen herkennen.
- Of er hulp nodig is of al wordt geboden.
- Welke vervolgstappen nodig zijn.

Het doel van het gesprek is samenwerken, niet beschuldigen. Een verslag van het gesprek wordt vastgelegd op het daarvoor bestemde formulier (zie bijlage 1).

Stap 4: Wegen van het risico: afwegingskader toepassen

In deze stap wordt bepaald of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is. Junglehoek maakt hierbij gebruik van het afwegingskader voor kinderopvang. Dit is wettelijk verplicht.

Je stelt jezelf de volgende twee vragen:

1. Is het aannemelijk dat er sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld?
2. Is het nodig om Veilig Thuis te melden of hulp in te schakelen om het kind te beschermen?

Deze weging gebeurt altijd in overleg met de aandachtsfunctionaris. Ook de houder kan hierbij worden betrokken.

Stap 5: Beslissen om te melden of zelf hulp te organiseren

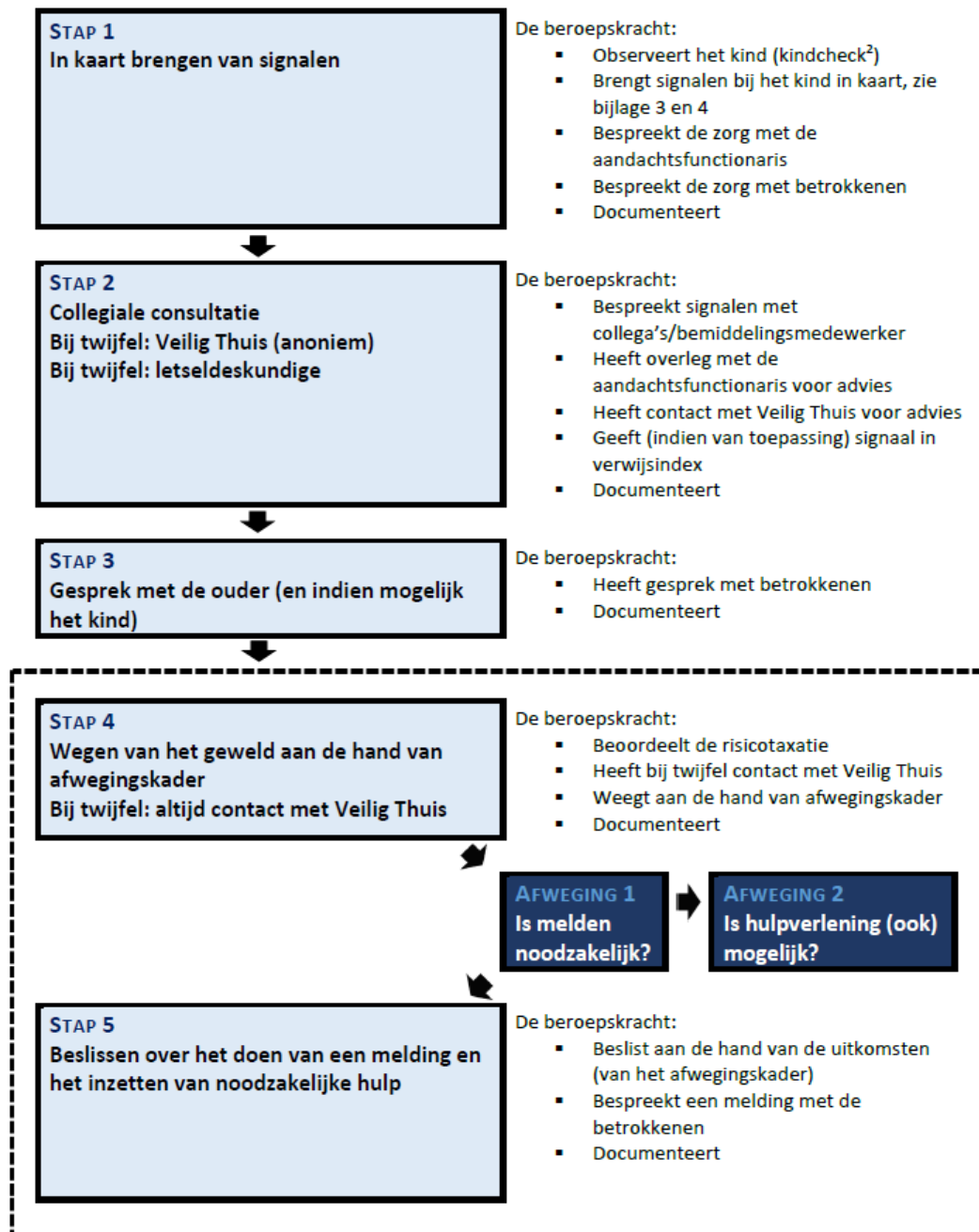
Als uit de afweging blijkt dat een melding nodig is, wordt Veilig Thuis ingeschakeld. Zij beoordelen de situatie en nemen contact op met ouders en eventuele hulpverlening. In sommige gevallen is een melding niet nodig, maar wordt er wél hulp georganiseerd. Bijvoorbeeld door:

- een hulptraject met de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau);
- ondersteuning via CJG of sociaal wijkteam;
- intensiever contact met ouders binnen de opvang.

In beide gevallen wordt alles goed vastgelegd en gemonitord.

Belangrijk: ook als er hulp wordt georganiseerd, blijft het team alert op signalen. Als de situatie verslechtert, kan alsnog een melding bij Veilig Thuis worden gedaan.

Het stappenplan in beeld

Belangrijk: Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies. Telefoonnummer Veilig Thuis Midden-Brabant: **013 – 751 67 89**

Hoe verloopt de meldcode in de praktijk?

Onderstaande situatie laat zien hoe het stappenplan van de meldcode er in de praktijk uit kan zien. Dit voorbeeld helpt medewerkers van Kinderdagverblijf Junglehoek om te begrijpen hoe signalen, overleg, oudergesprekken en besluitvorming in de dagelijkse werkpraktijk samenkomen.

Stap 1: Je maakt je zorgen

Een pedagogisch medewerker heeft een onderbuikgevoel bij een kind. Er is niet direct sprake van ernstige signalen, maar meerdere kleine dingen samen geven een onrustig gevoel. Bijvoorbeeld gedragsveranderingen, opvallende uitspraken of terugkerende zorgen over de thuissituatie. Als de medewerker met ouders in gesprek gaat, worden zorgen gebagatelliseerd of ontkend. Toch blijven de zorgen bestaan. De medewerker houdt observaties en contactmomenten zorgvuldig bij in het dossier en bespreekt de situatie met de aandachtsfunctionaris.

Stap 2: Collegiaal overleg

De medewerker overlegt met collega's of de aandachtsfunctionaris: herkennen zij deze signalen? Hebben zij ook iets opgemerkt? Samen wordt besproken of de zorgen voldoende aanleiding geven om door te gaan naar de volgende stap. Zo nodig wordt contact opgenomen met Veilig Thuis voor anoniem advies. Alle acties worden vastgelegd in het kinddossier. Binnen Junglehoek zijn er heldere afspraken over wie in welke situatie contact opneemt met Veilig Thuis.

Stap 3: Gesprek met ouders

Op basis van de verzamelde informatie wordt in principe altijd het gesprek met ouders aangegaan, tenzij dit de veiligheid van het kind in gevaar zou brengen. Het gesprek vindt plaats met ondersteuning van de aandachtsfunctionaris. De zorgen worden feitelijk benoemd, zonder oordeel, en ouders wordt gevraagd of zij dit herkennen. Ook wordt besproken of er al hulp is of nodig is. Het doel van het gesprek is om samen te kijken wat het kind nodig heeft. Het gesprek wordt vastgelegd in een gespreksverslag.

Stap 4: Wegen van de situatie

De signalen worden gewogen aan de hand van het afwegingskader voor de kinderopvang. Samen met de aandachtsfunctionaris beantwoordt de medewerker twee vragen:

1. Is het aannemelijk dat er sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld?
2. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk om het kind te beschermen?

Soms nemen de zorgen na het oudergesprek af, bijvoorbeeld als ouders al hulp hebben gezocht. In dat geval kan besloten worden om geen melding te doen, maar de situatie wel te blijven volgen en passende ondersteuning te bieden binnen de opvang of via samenwerkingspartners.

Stap 5: Melding of hulp organiseren

Op basis van de afweging wordt besloten of Veilig Thuis wordt ingeschakeld. Als melden nodig is, doet de aandachtsfunctionaris of houder dit. Als melden niet nodig is, kan er alsnog ondersteuning worden geregeld, bijvoorbeeld via het consultatiebureau of het CJG. In beide gevallen worden de afspraken vastgelegd in het kinddossier en blijft het team alert op nieuwe signalen.

Telefoonnummer Veilig Thuis Midden-Brabant: **013 – 751 67 89**

5. Route 2: Vermoedens van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag door medewerkers, stagiaires, vrijwilligers of de houder (MOA-plicht)

Het kan voorkomen dat er een vermoeden ontstaat van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag gepleegd door een medewerker, stagiaire, vrijwilliger, aandachtsfunctionaris of de houder van Kinderdagverblijf Junglehoek. Omdat dit direct raakt aan de veiligheid van kinderen, gelden hiervoor strikte wettelijke plichten. Junglehoek volgt in zulke gevallen een vaste procedure, gebaseerd op de Wet kinderopvang en de wettelijke **Meldings-, Overleg- en Aangifteplicht (MOA)**.

Wanneer een medewerker direct getuige is van mishandeling of grensoverschrijdend gedrag door een collega of de houder, wordt het kind onmiddellijk in veiligheid gebracht en de situatie gestopt. Daarna wordt het voorval gemeld volgens het stappenplan in dit hoofdstuk.

5.1 Signalen van onveilig gedrag binnen de organisatie

Voorbeelden van mogelijk grensoverschrijdend gedrag door een medewerker kunnen zijn:

- lichamelijk of verbaal geweld richting een kind;
- seksueel getinte opmerkingen of handelingen;
- kinderen straffen, vernederen, buitensluiten of negeren;
- psychische druk of angst oproepen bij kinderen;
- het overschrijden van fysieke grenzen van kinderen (bijvoorbeeld op een ongepaste manier aanraken);
- structureel tekortschieten in zorg, aandacht of toezicht;
- ongepaste sociale media-activiteit met of over kinderen;
- discriminatie of ongelijke behandeling van kinderen of ouders;
- roddelen of negatief spreken over kinderen of ouders;
- het bewust schenden van de beroepscode of interne afspraken over veiligheid.

Signalen kunnen ook betrekking hebben op gedrag tussen collega's of leidinggevendenden onderling dat wijst op een onveilige of grensoverschrijdende werkcultuur. Daarnaast kunnen gedragsveranderingen bij kinderen een aanwijzing zijn voor grensoverschrijdend gedrag van een volwassene, zoals plotselinge angst, teruggetrokken gedrag of opvallende lichamelijke reacties. Let dus goed op bij opvallend gedrag.

Bij vermoedens geldt altijd: **vertrouwelijkheid is belangrijk, maar de veiligheid van het kind staat altijd voorop.**

5.2 Wettelijke plichten en verantwoordelijkheden (MOA)

Wanneer er een vermoeden is van een gewelds- of zedendelict door een medewerker, stagiaire, vrijwilliger, aandachtsfunctionaris of de houder, geldt de wettelijke MOA-plicht.

De verplichting bestaat uit vijf onderdelen:

1. Meldplicht medewerker
2. Overlegmogelijkheid medewerker
3. Aangifteplicht medewerker
4. Overlegplicht houder
5. Aangifteplicht houder

De uitvoering van deze onderdelen gebeurt volgens het onderstaande stappenplan (**paragraaf 5.3**).

Let op:

Gaat het om signalen van mishandeling of onveiligheid in de thuissituatie, dan wordt de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling gevolgd. Daarbij wordt Veilig Thuis ingeschakeld.

5.3 Stappenplan bij vermoeden van een gewelds- of zedendelict

Wanneer er sprake is van een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag door een medewerker, stagiaire, vrijwilliger of houder, worden onderstaande stappen doorlopen.

Bij een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag door een medewerker neemt de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris direct tijdelijke maatregelen om kinderen te beschermen. Wanneer het vermoeden betrekking heeft op de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris zelf, meldt de medewerkers dit bij een van deze personen die niet betrokken is, die vervolgens deze stap overneemt.

Dit kan betekenen dat de betreffende medewerker tijdelijk niet op de groep werkt of andere taken krijgt, totdat overleg met de vertrouwensinspecteur heeft plaatsgevonden en duidelijk is welke vervolgstappen nodig zijn.

De houder overlegt altijd eerst met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs over de te nemen stappen, voordat melding bij de GGD of aangifte bij de politie wordt gedaan.

Gaat het vermoeden over de houder zelf, dan is de medewerker wettelijk verplicht direct aangifte te doen bij de politie. De medewerker mag zich hierbij laten ondersteunen door de locatiemanager of aandachtsfunctionaris, zolang deze niet zelf betrokken zijn. Ook kan de vertrouwensinspecteur benaderd worden voor advies of begeleiding (maar de aangifte doen blijft altijd verplicht!).

Stap 1A: Signaleren en documenteren

- De medewerker observeert, brengt signalen in kaart en documenteert wat is waargenomen. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de signalenlijsten zoals in de bijlagen.
- De signalerende medewerker stelt niet zelf vast of er sprake is van kindermishandeling, maar legt het vermoeden direct neer bij de juiste persoon binnen de organisatie.

- Alle meldingen, overleggen en besluiten worden zorgvuldig vastgelegd in een beveiligd dossier. Alleen de houder, locatiemanager en aandachtsfunctionaris en, indien van toepassing, de betrokken toezichthouders hebben toegang tot deze informatie.
- Bij een melding over een medewerker of andere betrokkene wordt deze pas geïnformeerd nádat overleg met de vertrouwensinspecteur heeft plaatsgevonden, om de veiligheid en zorgvuldigheid te waarborgen.

Stap 1B: Melding intern

- De medewerker meldt het vermoeden altijd intern bij de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris. De medewerker kiest degene die niet betrokken is bij het vermoeden.
 - Als de houder zelf onderwerp is van het vermoeden, meldt de medewerker bij de locatiemanager of aandachtsfunctionaris.
 - Als de locatiemanager zelf onderwerp is, meldt de medewerker bij de houder of aandachtsfunctionaris.
 - Als de aandachtsfunctionaris zelf onderwerp is, meldt de medewerker bij de houder of locatiemanager.
- Daarnaast kan de medewerker rechtstreeks contact opnemen met de vertrouwensinspecteur voor advies of begeleiding, ook bij twijfel of onduidelijkheid. De vertrouwensinspecteur is bereikbaar op werkdagen van 08.00 tot 17.00 uur via **0900-111 3 111**.

Bijzondere situaties:

Komt de melding van een kind, dan wordt het kind direct opgevangen, gerustgesteld en ondersteund. De medewerker luistert rustig naar het kind, stelt het gerust en zegt op een begrijpelijke manier dat hij of zij er met anderen over moet praten om hulp te kunnen bieden. De medewerker behandelt de melding altijd zorgvuldig en discreet. De melding wordt meteen besproken met de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris. De ouders van het kind worden geïnformeerd. Als het nodig is, wordt hulp ingeschakeld via de GGD of Veilig Thuis.

Komt de melding van een ouder, dan wordt deze altijd serieus genomen. De medewerker bespreekt de melding direct met de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris. De ouder wordt geïnformeerd over de mogelijkheid om zelf contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur en/of aangifte te doen bij de politie. Vanaf het moment dat de ouder het vermoeden meldt, is de houder wettelijk verplicht om volgens de MOA-procedure te handelen.

Komt de melding van derden (zoals een buur, bezoeker of extern betrokkene), dan wordt nagegaan waarop de melding is gebaseerd. De medewerker meldt het altijd intern bij de juiste persoon, zodat de melding zorgvuldig kan worden opgevolgd.

Stap 2: Overleg met de vertrouwensinspecteur

De houder is wettelijk verplicht onmiddellijk contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. Samen wordt beoordeeld of er een redelijk vermoeden bestaat van een gewelds- of zedendelict en of aangifte nodig is. De houder documenteert het overleg zorgvuldig. Als de vertrouwensinspecteur vindt dat er aangifte moet worden gedaan maar de

houder weigert, kan de Inspectie via hogere instanties (zoals de hoofdinspecteur of burgemeester) alsnog aangifte laten doen.

Stap 3: Melden bij GGD

- Wanneer de vertrouwensinspecteur aangeeft dat het om een ernstige situatie gaat, doet de houder, aandachtsfunctionaris of locatiemanager direct een melding bij de GGD Toezicht Kinderopvang Tilburg (Reitseplein 3, 5037AA Tilburg, kinderopvang@ggdhvb.nl, tel. 088-3687000).
- Als de houder zelf verdacht wordt, neemt de aandachtsfunctionaris of locatiemanager deze stap over.
- Als de locatiemanager zelf verdacht wordt, neemt de houder of aandachtsfunctionaris deze stap.
- Als de aandachtsfunctionaris zelf verdacht wordt, neemt de houder of locatiemanager deze stap.
- Iedere medewerker heeft daarnaast altijd de mogelijkheid om zelf direct contact op te nemen met de GGD, wanneer hij/zij dit noodzakelijk vindt of zich niet veilig voelt om intern te melden.

Stap 4: Aangifte bij politie een aanvullende maatregelen

Bij aanwijzingen van een strafbaar feit, zoals mishandeling of seksueel misbruik, adviseert de vertrouwensinspecteur over aangifte. De houder doet aangifte, tenzij de houder zelf verdacht wordt, dan neemt de aandachtsfunctionaris of locatiemanager deze taak over.

Medewerkers zijn wettelijk verplicht zélf aangifte te doen bij een vermoeden van een gewelds- of zedendelict door de houder. In andere situaties mogen zij óók zelf aangifte doen, bijvoorbeeld bij acute dreiging of als zij dat zelf nodig vinden.

Belangrijke maatregelen na overleg:

- De betrokkene wordt voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.
- De houder legt een draaiboek aan waarin alle stappen, meldingen en besluiten worden vastgelegd en bewaart dit in een beveiligd dossier.
- De GGD en/of Veilig Thuis worden geraadpleegd voor advies, opvang en begeleiding van kind(eren) en ouders.
- De politie voert het onderzoek uit; Junglehoek onderneemt geen stappen die het onderzoek kunnen beïnvloeden.

Politiecontacten:

Tel. 112 : spoed en noodsituaties

Tel. 0900-8844 : niet-spoedeisende zaken of overleg

Deze verplichtingen gelden ook wanneer de betrokkene inmiddels niet meer bij Junglehoek werkzaam is.

Stap 5: Handelen naar aanleiding van het politieonderzoek

Na het onderzoek van de politie bekijkt de houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris welke stappen nodig zijn. Dat hangt af van wat er uit het onderzoek is gekomen.

Onterechte beschuldiging: blijkt dat de medewerker onschuldig is, dan wordt de medewerker actief gerehabiliteerd en begeleid. Er wordt gezorgd voor goede begeleiding en communicatie binnen het team, zodat iedereen zich weer veilig voelt.

Ongepast gedrag: als het gedrag niet strafbaar is maar wel over de grens ging, kan een schriftelijke waarschuwing worden gegeven.

Bewezen misdraging: als er wél sprake was van grensoverschrijdend of strafbaar gedrag, kan ontslag volgen of wordt de arbeidsovereenkomst beëindigd via de rechter.

Stap 6: Nazorg, communicatie en evaluatie

Na afronding van het onderzoek beoordeelt de houder, aandachtsfunctionaris of locatiemanager of er maatregelen of nazorg nodig zijn voor de betrokken kinderen, ouders en medewerkers.

Zij zorgen ervoor dat:

- betrokken kinderen en ouders passende ondersteuning krijgen via GGD of Veilig Thuis
- het team goed wordt geïnformeerd en ondersteund
- afspraken over professionele grenzen opnieuw worden besproken en geborgd
- indien nodig scholing, coaching of intervisie wordt georganiseerd
- de vertrouwensinspecteur wordt betrokken bij de evaluatie
- ook de overige ouders, indien relevant, geïnformeerd worden over het voorval en de maatregelen

Daarnaast wordt aandacht besteed aan de emotionele belasting van medewerkers.

Eventuele gevoelens van angst, boosheid, verdriet of onmacht worden besproken in teamverband of individueel. De houder, locatiemanager of aandachtsfunctionaris bewaakt dat de nazorg en evaluatie zorgvuldig worden uitgevoerd.

Na afronding evalueert de houder het gehele proces, de communicatie en de gevolgde procedure en past waar nodig interne afspraken of protocollen aan.

5.4 Preventieve maatregelen

Om het risico op grensoverschrijdend gedrag binnen kinderdagverblijf Junglehoek te beperken:

- Beschikken alle medewerkers over een geldige VOG en ondertekenen de gedragscode.
- Nieuw personeel wordt zorgvuldig gescreend (cv-controle, referenties, motivatie, opvallende “gaten” in het cv).
- Medewerkers krijgen scholing over signaleren en handelen bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en de MOA-plicht en meldcode. Deze scholing wordt verzorgd door de beleidsmedewerker of een externe deskundige.
- is er structureel aandacht voor sociale veiligheid en omgangsvormen in teamvergaderingen en intervisies

- Binnen het team is een open aanspreekcultuur: medewerkers bespreken signalen, twijfels of grensoverschrijdend gedrag met elkaar en met de leiding.

6. Route 3: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen

Bij Junglehoek erkennen we dat kinderen in hun spel en ontwikkeling ook hun lichaam en seksualiteit ontdekken. Dat hoort bij een gezonde ontwikkeling. Soms kan gedrag tussen kinderen echter zorgelijk of grensoverschrijdend zijn. In zulke gevallen volgen we Route 3 van het landelijke branche-protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag.

6.1 Signaleren

Medewerkers letten op het verschil tussen normale seksuele ontwikkeling en gedrag dat zorgwekkend of schadelijk is. Kenmerken van zorgwekkend of grensoverschrijdend gedrag zijn bijvoorbeeld:

- gedrag waarbij er sprake is van dwang, ongelijkwaardige verhoudingen of geweld;
- seksueel gedrag dat niet past bij de leeftijd of ontwikkelingsfase van het kind;
- gedrag dat leidt tot angst, pijn of stress bij een ander kind.

Twijfel over het gedrag van kinderen wordt altijd besproken met de aandachtsfunctionaris of de houder.

6.2 Direct ingrijpen

Wanneer een medewerker direct getuige is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen:

- wordt de situatie onmiddellijk gestopt;
- worden de betrokken kinderen beschermd en in veiligheid gebracht;
- wordt het incident feitelijk genoteerd en gemeld bij de aandachtsfunctionaris of de houder.

6.3 Bespreken en vastleggen

Het incident en de signalen worden zorgvuldig en objectief vastgelegd in het kinddossier. Daarbij worden alleen de feiten beschreven, zonder aannames of interpretaties.

6.4 Overleg met externen

Als het gedrag ernstig of herhaaldelijk is, of wanneer medewerkers twijfelen, neemt de aandachtsfunctionaris, locatiemanager of de houder contact op met **Veilig Thuis**, de **GGD** of een andere deskundige instantie voor advies en eventuele vervolgstappen.

6.5 Communicatie met ouders

Ouders van de betrokken kinderen worden zorgvuldig geïnformeerd. Daarbij geldt dat de privacy van andere kinderen en gezinnen altijd beschermd blijft. Ouders ontvangen alleen informatie die betrekking heeft op hun eigen kind.

6.6 Signaallijst

Deze lijst helpt medewerkers onderscheid te maken tussen normale seksuele ontwikkeling en zorgwekkend of grensoverschrijdend gedrag.

Normaal seksueel gedrag (afhankelijk van leeftijd):

- Nieuwsgierig zijn naar het eigen lichaam en dat van anderen.
- Doktertje spelen of samen naakt zijn, vanuit spel en nieuwsgierigheid.
- Seksuele grapjes maken die passen bij de leeftijd.
- Interesse tonen in verschillen tussen jongens en meisjes.
- Af en toe masturberen of zichzelf aanraken (zonder anderen lastig te vallen).

Zorgwekkend of grensoverschrijdend gedrag:

- Seksueel gedrag met dwang, dreiging of ongelijkwaardigheid.
- Handelingen die niet passen bij de leeftijd/ontwikkelingsfase (bijv. expliciet volwassen seksueel gedrag bij jonge kinderen).
- Herhaaldelijk seksueel gedrag dat angst, pijn of stress veroorzaakt bij een ander kind.
- Gedrag waarbij een kind anderen steeds dwingt of manipuleert tot seksuele handelingen.
- Seksueel gedrag dat gepaard gaat met agressie, vernedering of geheimhouding.

Belangrijk: het voorkomen van één signaal hoeft niet direct te betekenen dat er sprake is van misbruik of ernstige problematiek. Het is altijd aanleiding om dit te bespreken met de aandachtsfunctionaris of houder en vast te leggen in het kinddossier. Bij twijfel of zorgen kan overleg plaatsvinden met Veilig Thuis of de GGD.

7. Afspraken over dossiervorming en privacy

Het omgaan met signalen van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag vraagt om zorgvuldigheid en discretie. Bij Kinderdagverblijf Junglehoek vinden we het belangrijk om professioneel én respectvol om te gaan met de privacy van kinderen, ouders en medewerkers. We maken daarom heldere afspraken over wat we vastleggen, wie toegang heeft, hoe we gegevens beveiligen en wat ouders mogen inzien.

7.1 Wat wordt vastgelegd

Bij elk signaal, gesprek of besluit binnen de meldcode leggen we het volgende vast:

- De aard van de signalen of zorgen.
- Datum en tijdstip van observaties.
- Betrokken personen (voornaam, functie).
- Eventuele gesprekken met ouders of derden.
- Besluiten over vervolgstappen en de uitvoering daarvan.
- Adviezen van Veilig Thuis of andere instanties.
- Eventuele meldingen of aangiftes.
- Naam van de medewerker die het dossier bijhoudt.

Deze informatie wordt bewaard in het kinddossier of, indien vertrouwelijk, in een afzonderlijk meldingsdossier dat onder beheer staat van de houder. Observaties en signalen worden feitelijk vastgelegd, dus zonder oordeel of interpretatie. Bij de verwerking van persoonsgegevens houden wij ons aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

7.2 Wie toegang heeft

- Het kinddossier is uitsluitend toegankelijk voor de pedagogisch medewerkers die direct met het kind werken, de aandachtsfunctionaris en de houder.
- Vertrouwelijke meldingen over medewerkers worden opgeslagen in een apart dossier, uitsluitend toegankelijk voor de houder en, indien nodig, de vertrouwensinspecteur of de GGD.
- Stagiaires en vrijwilligers hebben géén toegang tot dossiers.

7.3 Bewaartermijnen

Kinderdagverblijf Junglehoek houdt zich aan de wettelijke bewaartermijnen:

- Kinddossiers: 1 jaar na uitschrijving van het kind
- Meldingsdossiers: 5 jaar, of langer als wettelijk vereist

Alle gegevens worden digitaal opgeslagen in een beveiligde omgeving.

7.4 Inzage door ouders

Ouders hebben het recht om het dossier van hun kind in te zien. Dit gebeurt op verzoek en in overleg met de houder. Tijdens het inzagegesprek worden alleen gegevens gedeeld die betrekking hebben op hun eigen kind. Informatie over derden, zoals melders of andere kinderen, wordt afgeschermd.

7.5 Vertrouwelijkheid en geheimhoudingsplicht

Alle medewerkers van Junglehoek zijn verplicht tot geheimhouding over alles wat zij te weten komen rond signalen of meldingen van mishandeling. Informatie mag alleen gedeeld worden met directe collega's of instanties die betrokken zijn bij de zorg voor het kind. Bij twijfel wordt altijd overlegd met de aandachtsfunctionaris of de houder.

8. Samenwerking en gesprekken met ouders/verzorgers en kinderen

Bij Kinderdagverblijf Junglehoek vinden we een open en respectvolle samenwerking met ouders ontzettend belangrijk. Ouders kennen hun kind als geen ander, en we zien hen als onze belangrijkste partner in het waarborgen van een veilige en gezonde ontwikkelomgeving. Juist bij vermoedens van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag is die samenwerking extra waardevol én gevoelig.

Wanneer we ons zorgen maken over een kind, streven we ernaar om deze zorgen zo vroeg mogelijk met ouders te bespreken. Dit gebeurt altijd op een zorgvuldige manier en vanuit betrokkenheid, nooit beschuldigend of veroordelend. We leggen helder uit wat we hebben gezien of gemerkt, en

vragen ouders of zij dit herkennen. Het doel van zo'n gesprek is om samen te onderzoeken wat het kind nodig heeft en of er ondersteuning mogelijk of wenselijk is. We betrekken ouders actief bij eventuele vervolgstappen, zoals extra observatie of het inschakelen van hulp.

Toch zijn er situaties waarin we besluiten het gesprek met ouders (nog) niet aan te gaan. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer het bespreken van onze zorgen de veiligheid van het kind in gevaar zou kunnen brengen. In zulke gevallen overleggen we altijd met de aandachtsfunctionaris en, indien nodig, met Veilig Thuis of de vertrouwensinspecteur. Dit wordt zorgvuldig afgewogen en vastgelegd.

Ouders mogen erop vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met hun privacy en die van hun kind. Gegevens worden niet zonder toestemming gedeeld met derden, tenzij dit wettelijk verplicht is of noodzakelijk voor de veiligheid van het kind.

We vinden het belangrijk dat ouders weten wat ze van ons kunnen verwachten. Daarom informeren we ouders bij inschrijving over het bestaan van dit protocol en over onze werkwijze bij signalen van mishandeling. Ook maken we duidelijk bij wie zij terechtkunnen met vragen of zorgen: bij de pedagogisch medewerkers, de aandachtsfunctionaris of, in geval van een klacht; bij de houder of de klachtencommissie.

Ouders die vragen of zorgen hebben over vermoedens van grensoverschrijdend gedrag kunnen terecht bij de houder of aandachtsfunctionaris. Daarnaast verwijzen wij naar de infosheet van BOinK 'Grensoverschrijdend gedrag medewerker?', waarin ouders een stappenplan vinden met tips en verwijzingen naar instanties. Deze infosheet is beschikbaar [deze link](#).

Gesprekken met ouders en kinderen

Bij signalen van mogelijke mishandeling of grensoverschrijdend gedrag zoeken we, zodra dat mogelijk is, het gesprek met ouders. Soms leidt zo'n gesprek tot geruststelling, en kunnen zorgen worden weggenomen. In dat geval zijn verdere stappen in de meldcode niet nodig, al wordt er altijd een kort verslag van het gesprek vastgelegd in het kinddossier. Blijven zorgen bestaan, dan zetten we de volgende stappen zorgvuldig in gang. Een pedagogisch medewerker kan, als hij of zij dat prettig vindt, altijd overleggen met een collega, de leidinggevende of de aandachtsfunctionaris voordat het gesprek met ouders plaatsvindt. Ook kan er advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

Het gesprek met het kind

Ook jonge kinderen kunnen signalen afgeven die aanleiding geven tot zorg. In sommige gevallen kan het waardevol zijn om met het kind zelf in gesprek te gaan. De pedagogisch medewerker beoordeelt samen met de leidinggevende of dit zinvol en verantwoord is. Soms wordt hierbij ook de aandachtsfunctionaris betrokken, of advies gevraagd aan Veilig Thuis.

Het gesprek met het kind wordt altijd op een rustige, open en kindvriendelijke manier gevoerd. We stemmen af op het tempo van het kind, gebruiken eenvoudige taal, en maken ruimte voor gevoelens zonder iets in te vullen of te interpreteren. Er worden géén 'waarom'-vragen gesteld, en we praten nooit slecht over ouders of andere belangrijke personen in het leven van het kind. We benadrukken dat het kind niets verkeers heeft gedaan en dat we willen helpen. Daarbij beloven we nooit geheimhouding, maar leggen we uit dat we samen met anderen zoeken naar de beste hulp.

Als het in het belang van het kind is om het gesprek zonder aanwezigheid of voorkennis van ouders te voeren, dan wordt dit zorgvuldig afgewogen en altijd besproken met de leidinggevende. Ook dit wordt schriftelijk vastgelegd in het dossier.

Belangrijke uitgangspunten:

- De veiligheid van het kind staat altijd voorop.
- We voeren geen waarheidsvinding uit, maar bieden een luisterend oor.
- Gesprekken worden feitelijk en zorgvuldig vastgelegd in het kinddossier.
- Bij vermoedens van seksueel misbruik zijn we terughoudend en schakelen we direct een deskundige in.

9. Scholing en deskundigheid van medewerkers

Om kinderen een veilige en vertrouwde omgeving te kunnen bieden, is het essentieel dat alle medewerkers goed zijn toegerust om signalen van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag te herkennen én daar op de juiste manier naar te handelen. Bij Kinderdagverblijf Junglehoek hechten we veel waarde aan voortdurende professionalisering en het vergroten van kennis en handelingsvaardigheden op dit gebied.

Nieuwe medewerkers worden bij indiensttreding geïnformeerd over dit protocol en over de stappen van de meldcode. Tijdens het inwerktraject is er speciale aandacht voor het signaleren van opvallend gedrag en het bespreekbaar maken van zorgen binnen het team. Ook stagiaires en vrijwilligers krijgen uitleg over wat er van hen wordt verwacht, en bij wie ze terecht kunnen als ze ergens over twijfelen.

Daarnaast zorgen we ervoor dat het onderwerp structureel terugkeert in ons teamoverleg. We bespreken casussen (anoniem), wisselen ervaringen uit en oefenen met gespreksvoering richting ouders. Minstens één keer per jaar besteden we gericht aandacht aan dit onderwerp, bijvoorbeeld door een training, een themabijeenkomst of een e-learning. Medewerkers worden gestimuleerd om hun kennis op peil te houden en hun eigen rol hierin serieus te nemen.

De aandachtsfunctionaris speelt hierin een belangrijke rol. Deze persoon houdt actuele kennis bij, volgt verdiepende scholing en ondersteunt collega's bij vragen of in lastige situaties. De houder zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte beschikbaar is om deze taken goed uit te voeren. Door samen alert te blijven en voortdurend te blijven leren, zorgen we ervoor dat we onze verantwoordelijkheid kunnen blijven nemen. Zodat ieder kind bij Junglehoek mag opgroeien in een omgeving waar het zich veilig, gezien en beschermd voelt.

10. Preventie in het dagelijks pedagogisch handelen

Kinderdagverblijf Junglehoek doet er alles aan om kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Dat begint met de manier waarop wij dagelijks met kinderen omgaan: met aandacht, respect, warmte en duidelijke grenzen. Een veilige en vertrouwde sfeer is de basis van onze pedagogische visie.

Medewerkers zorgen voor een positieve groepssfeer, waarin elk kind zich gezien en gewaardeerd voelt. We werken met vaste gezichten en kleine groepen, zodat kinderen zich kunnen hechten en

zichzelf durven zijn. Door goed te observeren, regelmatig te overleggen en open te communiceren met ouders, houden we zicht op het welbevinden van ieder kind.

In het dagelijks handelen hanteren we duidelijke gedragsregels voor onszelf én voor kinderen. Medewerkers weten wat wel en niet acceptabel is in het contact met kinderen. Ze gebruiken een positieve benaderingswijze en geven duidelijke uitleg over wat van kinderen wordt verwacht. Corrigeren gebeurt altijd op een rustige en respectvolle manier, zonder schreeuwen, dreigen of vernederen.

Voorbeelden van preventieve werkwijzen binnen Junglehoek zijn:

- vaste overdrachtsmomenten met ouders bij halen en brengen;
- dagelijks benoemen van wat goed gaat bij kinderen;
- kinderen leren praten over gevoelens en grenzen (op hun eigen niveau);
- medewerkers benoemen hun eigen grenzen en geven het goede voorbeeld;
- duidelijke afspraken binnen het team over hoe we met kinderen en ouders omgaan;
- vertrouwelijke situaties worden niet besproken in het bijzijn van anderen.

Daarnaast houden we elkaar als collega's scherp. We spreken elkaar aan op gedrag dat niet past binnen onze visie of dat onveilig kan zijn voor kinderen. Dit doen we op een open, respectvolle manier, gericht op verbetering. De aandachtsfunctionaris speelt hierbij een ondersteunende rol. Zij is beschikbaar voor overleg bij twijfels of lastige situaties, en helpt collega's om zaken bespreekbaar te maken.

Preventie is voor ons geen losstaand onderwerp, maar verweven in alles wat we doen. Door elke dag actief te werken aan veiligheid en vertrouwen, verkleinen we de kans op onveilige situaties en zorgen we dat kinderen opgroeien in een omgeving waarin zij zichzelf kunnen zijn.

11. Klachten en geschillen

Bij Kinderdagverblijf Junglehoek streven we naar openheid en transparantie in de communicatie met ouders en medewerkers. Toch kan het voorkomen dat er zorgen of klachten ontstaan, bijvoorbeeld over de manier waarop een signaal van kindermishandeling is opgepakt, over het handelen van een medewerker of over de veiligheid binnen de groep. We nemen zulke signalen serieus en zorgen voor een zorgvuldige afhandeling.

Wanneer een ouder een klacht heeft, proberen we die in eerste instantie onderling op te lossen. Ouders kunnen hun zorgen bespreken met de pedagogisch medewerker, de aandachtsfunctionaris of de houder. We maken tijd voor een gesprek en nemen de zorgen serieus. In de meeste gevallen leidt dit tot een oplossing en duidelijkheid over het vervolg.

Als een klacht niet naar tevredenheid wordt opgelost, kunnen ouders gebruikmaken van de formele klachtenprocedure. Junglehoek beschikt over een **interne klachtenregeling**, die uitgeschreven staat in het informatieboekje, op de website en ouders ook standaard ontvangen bij plaatsing en daarnaast ook altijd beschikbaar is op verzoek. Junglehoek is aangesloten bij de **Geschillencommissie Kinderopvang** en bij het **Klachtenloket Kinderopvang**. Hierin staat beschreven hoe een klacht schriftelijk kan worden ingediend, binnen welke termijn er een reactie volgt en welke stappen er daarna mogelijk zijn.

Daarnaast kunnen ouders of medewerkers zich, in situaties waarin kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag aan de orde is, ook wenden tot externe instanties. Afhankelijk van de situatie kunnen dat zijn:

- Veilig Thuis – voor advies of melding;
- Inspectie van het Onderwijs – via de vertrouwensinspecteur;
- Klachtenloket Kinderopvang – voor onafhankelijke bemiddeling;
- De Geschillencommissie Kinderopvang – als formele stap bij onopgeloste klachten.

De contactgegevens van deze instanties zijn opgenomen in de bijlage bij dit protocol, zodat iedereen weet waar hij of zij terecht kan. We vinden het belangrijk dat ouders zich gehoord voelen, ook als het gaat om gevoelige onderwerpen zoals veiligheid en vertrouwen. Door klachten serieus te nemen en er zorgvuldig mee om te gaan, blijven we samen werken aan een veilige plek voor ieder kind.

Termijnen klachtenafhandeling

Junglehoek handelt klachten binnen 6 weken af en geeft de ouder een schriftelijk oordeel. Wordt de klacht niet opgelost of niet op tijd behandeld, dan kan de ouder terecht bij het Klachtenloket Kinderopvang voor bemiddeling. Een geschil kan vervolgens binnen 12 maanden na het indienen van de klacht bij Junglehoek worden voorgelegd aan de Geschillencommissie Kinderopvang.

Bijlage 1: Gespreksverslag ouders

Dit formulier wordt gebruikt om gesprekken met ouders vast te leggen naar aanleiding van zorgen of signalen van mogelijk onveilige thuissituaties, kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag. Het verslag wordt bewaard in het kinddossier of meldingsdossier en is uitsluitend toegankelijk voor bevoegde medewerkers.

Algemene gegevens

Naam kind : _____

Geboortedatum kind : _____

Groep : _____

Locatie gesprek : _____

Datum gesprek : _____

Aanwezig(en) namens Junglehoek : _____

Aanwezig(en) namens ouders/verzorgers : _____

Doel van het gesprek uitgelegd aan ouders : ☐ ja ☐ nee

Reden van het gesprek (kort en feitelijk):

Besproken observaties en signalen (Feitelijk genoteerd, objectief, met datum/tijd en bron):

Reactie van de ouders/verzorgers (bijvoorbeeld: erkenning, ontkenning, uitleg, emoties)

Eventuele afspraken of vervolgstappen (bijvoorbeeld vervolgspraak, extra observatie, externe hulp, contact Veilig Thuis, vertrouwensinspecteur, GGD, Politie, Raad van kindbescherming):

Verantwoordelijk persoon vervolgstappen : _____

Afgesproken termijn vervolgstappen : _____

Handtekening van aanwezigen:

Naam en handtekening medewerker: _____ Datum: _____

Naam en handtekening ouder/verzorger: _____ Datum: _____

Let op:

- Dit verslag wordt bewaard in het kinddossier/meldingsdossier en is alleen toegankelijk voor bevoegde medewerkers.
- Ouders hebben recht op inzage of een kopie van het dossier van hun eigen kind. Gegevens van derden (zoals naam van een melder of andere kinderen) worden daarbij afgeschermd.
- Ouders hoeven dit verslag niet te ondertekenen. Ondertekening kan op verzoek wel worden gebruikt om te bevestigen dat het gesprek heeft plaatsgevonden, maar geldt niet als instemming met de inhoud.

Bijlage 2: Observatielijst

Deze observatielijst is een hulpmiddel om signalen van mogelijk onveilig gedrag bij een kind te observeren en vast te leggen.

Datum observatieverslag : _____

Naam kind : _____

Leeftijd : _____

Jongen/meisje

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

- ☐ Laatste weken
- ☐ Laatste maanden
- ☐ Sinds _____

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):

- ☐ (zwaar) meegaand gedrag
 - ☐ Gebrek aan vertrouwen in anderen
 - ☐ Ouwelijk, zorgend gedrag
 - ☐ Verzet, passief
 - ☐ Verzet, actief
 - ☐ Agressief
 - ☐ Angstig
 - ☐ Druk
 - ☐ Negatief zelfbeeld
 - ☐ Angst voor lichamelijk contact
 - ☐ Seksueel uitdagend gedrag
 - ☐ Gespannen
 - ☐ Faalanstig
 - ☐ Anders, namelijk:
-

3. Hoe is de verhouding tot broertjes en zusjes? (meer dan één antwoord mogelijk):

- ☐ Prettig
 - ☐ Geen aansluiting
 - ☐ Bang
 - ☐ Plagerig
 - ☐ Agressief naar jongere kinderen
 - ☐ Bazing
 - ☐ Wordt gepest
 - ☐ Pest broertje/zusje
 - ☐ Anders, namelijk:
-

4. Hoe is de verhouding tot andere kinderen? (meer dan één antwoord mogelijk):

- ☐ Prettig
- ☐ Geen aansluiting
- ☐ Bang
- ☐ Plagerig
- ☐ Agressief naar jongere kinderen
- ☐ Bazig
- ☐ Wordt gepest
- ☐ Pest andere kinderen
- ☐ Anders, namelijk:

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- ☐ Over het algemeen verzorgd
- ☐ Over het algemeen onverzorgd
- ☐ Sterk wisselend
- ☐ Anders, namelijk:

6. Hoe is de verhouding tot moeder?

7. Hoe is de verhouding tot vader?

8. Hoe is de verhouding tot de beroepskrachten?

9. Hoe is het contact tussen de ouders en de beroepskrachten?

10. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

11. Is de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

12. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

13. Wat zijn volgens u de problemen?

Bijlage 3: Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling. Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar (bijlage 4).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

3.1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het mag verwachten

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen:

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen:

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel, nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Niet lachen, niet huilen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid, lusteloosheid

3.2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Voedingsproblemen

- Ondervoeding
- Voedingsproblemen bij baby's
- Steeds wisselen van voeding
- Veel spugen
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
- Weigeren van voeding
- Achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne
- Ernstige luieruitslag
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg

- Traag herstel door onvoldoende zorg

1.3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis

- Ouder draagt kind als een 'postpakketje'
- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhaken
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

3.4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

3.5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden

3.6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen of het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF worden blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF. Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious

Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze worden ontlast van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

3.7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

3.8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind

- Veelvuldige seksistische uitingen

3.9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden. Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's
- Angst voor opnamen met videoapparatuur

Bijlage 4. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling. Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen. Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 0 tot en met 4 jaar (zie bijlage 3).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

4.1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- Niet zindelijk

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn
- Ten opzichte van andere volwassenen
- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend

- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Labiel, nerveus gespannen
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Destructief
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Vermoeidheid, lusteloosheid
- Niet huilen, niet lachen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Schuld- en schaamtegevoelens
- Zelf verwondend gedrag
- Eetproblemen
- Anorexia/boulimia
- Slaapstoornissen
- Bedplassen/broekpoepen

4.2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken/striemen
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen

- Ondervoeding
- Achterblijven in lengtegroei
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

4.3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhaken
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd

Gezinskenmerken

'Multi-probleem' gezin

- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4.4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën

Vaginale infecties en afscheiding

- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten
- Relationele problemen
- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man/vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Excessief en/of dwangmatig masturberen
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- Angst om zich uit te kleden
- Angst om op de rug te liggen
- Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- Schrikken bij aangeraakt worden
- Houderige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- Geen plezier in bewegingsspel

4.5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden

4.6. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF wordt blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF. Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer

goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

4.7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- Het kind is consequent boos op een ander kind
- Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind

4.8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- Veelvuldige seksistische uitingen

4.9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden. Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Extreme angst voor het maken van foto's
- Angst voor opnamen met videoapparatuur

Bijlage 5: Hulpmiddel signaleren van mogelijk grensoverschrijdend gedrag of geweld door een collega

Deze lijst is bedoeld als hulpmiddel voor medewerkers. Het gaat om mogelijke signalen die kunnen wijzen op grensoverschrijdend gedrag of mishandeling door een collega. De aanwezigheid van één of meer signalen betekent niet automatisch dat er sprake is van misbruik of mishandeling, maar is altijd aanleiding om dit te bespreken met de aandachtsfunctionaris of houder (zie Hoofdstuk 6 en 7)

Deze bijlage bestaat uit twee delen:

1. Ongewenste omgangsvormen;
2. Signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling door een collega.

Let op: deze signalen kunnen ook op andere vormen van gedrag wijzen. Het is daarom belangrijk om de signalenlijsten te betrekken om tot een goede beoordeling te komen.

5.1. Ongewenste omgangsvormen

Soms hebben medewerkers een 'niet-pluis-gevoel' bij het gedrag van een collega. Dit gevoel ontstaat vaak bij ongewenste omgangsvormen: verbaal, fysiek of non-verbaal gedrag dat als ongewenst of onaangenaam wordt ervaren. Dit kan bewust of onbewust gebeuren.

Voorbeelden van ongewenste omgangsvormen zijn:

Seksuele intimidatie:

Ongewenste seksuele toenadering of opmerkingen, zowel verbaal als non-verbaal of fysiek.

Voorbeelden verbaal:

- Dubbelzinnige opmerkingen of seksuele toespelingen;
- Kinderen aanspreken met ongepaste bijnamen (zoals "lekker ding");
- Seksueel getinte grappen of verhalen;
- Uitspraken over het uiterlijk van een kind op seksuele toon.

Voorbeelden fysiek:

- Ongepaste aanrakingen;
- Dwingen tot knuffelen, zoenen of betasten;
- Geslachtsdelen (laten) aanraken, boven of onder kleding;
- Kinderen (deels) uitkleden.

Voorbeelden non-verbaal:

- Staren, gluren of lonken;
- Seksueel getinte gebaren maken;
- Cadeautjes geven met seksuele lading;
- Kind (deels) ontbloot fotograferen of filmen;
- Seksueel getinte berichten of afbeeldingen sturen.

Agressie en geweld:

Een kind verbaal, non-verbaal, psychisch of fysiek lastigvallen, bedreigen of pijn doen.

Voorbeelden:

- **Verbaal:** schreeuwen, schelden, beledigen;
- **Non-verbaal:** dreigend dichtbij komen, tegen iemand aan duwen;
- **Psychisch:** intimideren, onder druk zetten;
- **Fysiek:** slaan, schoppen, vastgrijpen of tegenhouden.

Discriminatie: uitspraken of gedrag waarmee iemand wordt buitengesloten of beledigd op basis van bijvoorbeeld afkomst, religie, geslacht, seksuele voorkeur of levensovertuiging.

Pesten of treiteren: langdurig en herhaaldelijk iemand kleineren, kwetsen of onder druk zetten, fysiek of verbaal.

5.2. Signalen van mogelijk seksueel misbruik door een collega

Let op onderstaande signalen in het gedrag van collega's of kinderen:

- Een kind toont opvallende afhankelijkheid van een specifieke medewerker;
- Een collega neemt een kind vaak apart zonder duidelijke reden of legt hierover geen verantwoording af;
- Seksistische uitspraken of gedrag door een collega;
- Een gespannen sfeer in de groep of opvangruimte;
- Een kind reageert angstig of gespannen als het die medewerker ziet;
- Een kind zoekt opvallend veel toenadering tot die collega of concurreert om zijn of haar aandacht;
- Andere collega's merken gedragsveranderingen op in de omgang tussen het kind en de medewerker.

Bijlage 6: Social kaart, belangrijke telefoonnummers en instanties

In geval van zorgen, vermoedens of meldingen van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag is het belangrijk dat alle betrokkenen weten waar zij terecht kunnen voor advies, overleg of melding.

Intern contact bij Kinderdagverblijf Junglehoek

Houder: Roger Vermeer, telefoonnummer 06-53648958.

Aandachtsfunctionaris: Meriam van Zon, telefoonnummer 06-15284322.

Externe contacten

Noodsituaties : 112
Politie (geen spoed) : 0900 – 8844

Veilig Thuis Midden-Brabant

Voor advies en het doen van een melding bij (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling.

Telefoon : 0800 – 2000 of 013 – 751 67 89 (voor professionals)
Website : www.veiligthuis.nl

Vertrouwensinspecteurs, Inspectie van het Onderwijs

Voor overleg bij (vermoedens van) seksueel misbruik, mishandeling of grensoverschrijdend gedrag binnen een kinderopvangorganisatie.

Telefoon : 0900 – 111 3 111
Website : www.onderwijsinspectie.nl

GGD Hart voor Brabant, vestiging Tilburg

Voor meldingen die gedaan moeten worden volgens de meldplicht.

Telefoon : 088 3687000
E-Mail : kinderopvang@ggdhvb.nl
Website : www.ggdhvb.nl/locatie/tilburg

Raad voor de kinderbescherming

Voor situaties waarin de ontwikkeling van een kind ernstig in gevaar is en vrijwillige hulp niet (meer) voldoende is.

Telefoon : 073 – 620 79 11
Website : <http://www.kinderbescherming.nl>

Klachtenloket Kinderopvang

Voor onafhankelijke ondersteuning en informatie bij klachten over kinderopvang.

Telefoon : 0800 – 0079
Website : <http://www.klachtenloket-kinderopvang.nl>

Geschillencommissie Kinderopvang

Voor het indienen van een officiële klacht als eerdere stappen niet tot een oplossing hebben geleid.

Telefoon : 070 – 310 53 10
Website : <http://www.degeschillencommissie.nl>

Slachtofferhulp, onderdeel van district Zeeland – West Brabant

Voor ondersteuning en begeleiding na ingrijpende gebeurtenissen zoals mishandeling, geweld of seksueel misbruik.

Telefoon : 0900- 0101
Website : www.slachtofferhulp.nl

Aanvullende contacten:

Persoon of organisatie :
Contactpersoon :
Telefoonnummer :
E-mail adres :

Persoon of organisatie :
Contactpersoon :
Telefoonnummer :
E-mail adres :

Persoon of organisatie :
Contactpersoon :
Telefoonnummer :
E-mail adres :

Persoon of organisatie :
Contactpersoon :
Telefoonnummer :
E-mail adres :

Persoon of organisatie :
Contactpersoon :
Telefoonnummer :
E-mail adres :